

ENVER LJUBOVIĆ

SENJSKI PLEMIĆI I USKOCI HRELJANOVIĆI I NJIHOVI GRBOVI

Enver Ljubović
Vladimira Čopića 1
HR 53270 Senj

UDK: 929.6(497.5 Senj)
929.52 Hreljanović
Izvorni znanstveni članak
Ur.: 2003-09-16

Autor u prilogu opisuje poznatu uskočko-plemičku obitelj Hreljanović koja je u životu grada Senja i cijele Hrvatske tijekom povijesti zauzimala važno mjesto.

Uskoci i plemići Hreljanovići bili su poznate vojvode senjskih uskoka, a mnogi među njima kao časnici austrijske vojske dobili su visoka vojnička zvanja i odlikovanja. Uz povijesne podatke o ovoj plemićkoj obitelji autor također objavljuje grbovnicu cara Leopolda I. o dodjeli plemstva i grba Viktoru (Viktorinu) Hreljanoviću. Također donosi i prijevod grbovnice i opis nekoliko grbova ove plemićke obitelji.

Budući da Hreljanovići nisu živjeli samo u Senju, ukratko nas upoznaje i s ograncima ove obitelji u Rijeci (Sušaku), Šibeniku i SAD-u.

Najstariji spomen obitelji Hreljanović u Senju

Hreljanovići su uskočka plemićka obitelj podrijetlom iz Bosne (Livno), a pred kraj 16. stoljeća bježe pred Turcima iz Bosne i dolaze u uskočki grad Senj.

Neki članovi obitelji nakon odluka Madridskog mira iz godine 1617. o raseljavanju i progonu uskoka iz Senja ostaju živjeti u Senju, a neki odlaze na otok Krk, u Zadar, Šibenik, Skradin i Jablanac (Podvelebitsko primorje), gdje se uglavnom bave vojničkim poslovima, trgovinom i pomorstvom. Ovo se prezime u Dalmaciji javlja u obliku Kreglianovich.

Već početkom 17. stoljeća spominju se vojvode senjskih uskoka: Mate, Nikola i Vinko-Vicko, koji su poradi zasluga u borbama protiv Venecije dobili austrijsko plemstvo i viteštvo. Oni su bili istaknuti vojvode senjskih uskoka.

Najstariji spomen ove uskočke obitelji jest na natpisu s nadgrobnog spomenika Jurja Hreljanovića s nadimkom *Sfenda*, vojvode senjskih uskoka, iz 1587.¹

Sl. 1. Nadgrobní spomenik Jurja Hreljanovića *Sfende* iz crkve sv. Franje
Nadgrobní spomenik nalazio

¹ M. MAGDIĆ, 1877, 23; I. KUKULJEVIĆ SAKCINSKI, 1891, 248; B. LJUBOVIĆ – E. LJUBOVIĆ, 1996, 30; E. LJUBOVIĆ, 1998, 85.

se u crkvi sv. Franje u Senju koja je razrušena tijekom bombardiranja Senja u Drugom svjetskom ratu, u listopadu 1943.² Nadgrobna ploča nalazila se u srednjoj lađi spomenute crkve. Nadgrobni spomenik s latinskim natpisom i grbom dosta je oštećen i ne mogu se jasno razaznati likovi u štitu, ali je natpis na latinskom jeziku vidljiv i može se pročitati.³ Ivan Kukuljević Sakcinski navodi da je na ploči isklesan grb s trocvjetnom ružom, a Mile Magdić, poznati senjski povjesničar, spominje da se grb ne raspoznaje i da se ne mogu vidjeti likovi u štitu kamenoga grba.⁴ On kaže da su Hreljanovići stara patricijska senjska uskočka obitelj kojoj su plemstvo i grb bili više puta podijeljeni za različite zasluge i revnosti u obnašanju različitih službi.⁵ Za grb Hreljanovića pak tvrdi da se u štitu nalazi isklesan srebrn vuk u modrom polju. U vrijeme kada piše svoju knjigu o Senju 1877., navodi da obitelj živi u Senju i u njegovo vrijeme, a danas u tom gradu Hreljanovića više nema.⁶ Nadgrobni spomenik izrađen je od klesanog vapnenca s dimenzijama 218 x 76 x 10 cm. Danas se nalazi u dvorištu Župnog dvora Senj, inv. br. 11/A/95.

Natpis s nadgrobnog spomenika Jurja Hreljanovića *Sfende* iz crkve sv. Franje glasi:

S GEORGII HREGLIA
NOVICH ALIAS
SFENDA SAC:CAE
M:ET:SER:ARCID
CAROLI AVS MILES
SEGNIEN HEREDV
ET SVCCESOR SV
OR VIVIS POSVIT
M. DLXXXVII⁷

² Od spomenute crkve nakon bombardiranja ostao je samo zvonik, koji je nakon Drugoga svjetskog rata obnovljen.

³ Oštećeni nadgrobni spomenik Jurja Hreljanovića *Sfende* s latinskim natpisom i grbom u nekoliko dijelova danas se nalazi u dvorištu Župnog ureda Senj.

⁴ M. MAGDIĆ, 1877, 36.

⁵ M. MAGDIĆ, 1877, 36.

⁶ M. MAGDIĆ, 23, bilj. 11.

⁷ M. MAGDIĆ, 1877, 23; I. KUKULJEVIĆ SAKCINSKI, 1891, 248; B. LJUBOVIĆ – E. LJUBOVIĆ, 1996, 30.

Sl. 2. Grb s pečata senjskog vojvode Martina Hreljanovića *De Brin* iz godine 1594. (ARHIV HAZU Zagreb)

Drugi spomen ove plemićke obitelji nalazi se na pečatnjaku vojvode senjskih uskoka Martina Hreljanovića s pridjevkom *De Brin* iz godine 1594.⁸

Na pečatnjaku je prikazana oklopljena ruka desnica koja drži sablju.

Postojanje ove plemićke obitelji u gradu Senju još u drugoj polovici 16. stoljeća potvrđuje i pozlaćeni ciborij Vuka Hreljanovića (Wolf Hreglianovich), koji je Vuk Hreljanović po svoj prilici poklonio nekoj od senjskih crkava krajem 16. stoljeća. Vjerojatno ga je izradio nepoznati senjski zlatar, a prema tipu oblikovanja, izradi i nekim stilskim značajkama ciborij je nalik na pozlaćeni kalež senjskog zlatara Martina Živkovića, koji je živio potkraj 15. stoljeća. Smatra se da je autor ovog ciborija na temelju nekih karakteristika senjske zlatarske škole možda bio upravo Senjanin Martin Živković, senjski zlatar koji je oko 1494. radio i za senjsku glagoljsku tiskaru. Možda je Vuk Hreljanović kasnije kupio od nekoga pozlaćeni ciborij koji je stvarno izrađen u radionici toga poznatog zlatara, i tada ga poklonio nekoj od senjskih crkava, kojih je tada u gradu Senju bilo oko četrnaest. Ciborij je izrađen od pozlaćenog srebra, u obliku kugle, a na unutarnjem rubu baze ugraviran je natpis WOLF HREGLIANOVICH (Vuk Hreljanović). Visina 28,3 cm, O baze 9,9 cm, O

⁸ Danas se pečatnjak vojvode Martina Hreljanovića *De Brin* nalazi u Arhivu HAZU u Zagrebu, Zbirka grbova i pečata.

otvora 9,2 cm. Jednostavan je i skladno oblikovan, s razvedenom bazom u obliku kugle.⁹

Ovaj nas podatak upućuje na prisutnost ove obitelji u Senju još od 16. stoljeća, kada su u grad svakako došli prvi Hreljanovići kao uskoci i uskočke starješine, koji su se odmah uključili u gradski život, a posebice u obranu, grada koji je u ovome razdoblju bio u dosta teškoj situaciji.

Sl. 3. Ciborij Vuka Hreljanovića iz Sakralne baštine

Podrijetlo prezimena Hreljanović

Prezime Hreljanović nastalo je po svojoj prilici od osobnog imena Relja, koje je rasprostranjeno oko Šibenika, Kaštela, Nina, Splita i Zadra.¹⁰ Ovo je prezime inačica osobnog imena Hrelja, odnosno Herkul, koje je latinsko ime grčkoga mitskog heroja Herakla, a u prijevodu znači, jak, snažan i temeljit.¹¹ Postoji i staro grobničko prezime Reljac, koje se u

⁹ E. LJUBOVIĆ, 1998, 84. Danas se ovaj pozlaćeni ciborij Vuka Hreljanovića nalazi u Muzeju sakralne baštine u Senju.

¹⁰ P. ŠIMUNOVIĆ, 1995, 233-234.

¹¹ Heros (heroj) u starogrčkoj mitologiji predstavlja ljudsko biće prožeto božanskim svojstvima, a danas ova riječ označuje junaka uopće koji se istaknuo izvanrednim djelima i požrtvovnošću na bojnopolju, a kasnije u mirno doba na području javnog života.

starim povijesnim izvorima spominje u prvoj polovici 16. stoljeća, a već u 18. stoljeću imamo nekoliko odvjetaکا ovoga prezimena. Prezime se javlja i u Primorju, odnosno u Podhumu (Rajčevo Selo) na Grobniku, pa se tako u povijesnim izvorima navode pod imenom: Hreljacz, Hrelacz i Reliacz).¹²

Može se pretpostaviti da je prezime Hreljanović izvedeno iz grčke riječi Heros (heroj) ili možda staroslavenskog oblika ove riječi Hrelo ili Hreljo, u prijevodu krilo, a od ove riječi nastalo je osobno ime Hrelja, tj. junak koji se istaknuo u nekoj bitci. (Prezime se izvodi od očeva imena, a to se naziva patronimija.) To osobno ime bilo je dosta rašireno u srednjem vijeku, što nam potvrđuju različiti onomastikoni toponimi diljem Hrvatske.

U matičnim knjigama rođenih, vjenčanih i umrlih svećenici su ovo prezime pisali na različite načine, npr. Hrelić, Krelić; Kreljanović, Hreljanović; Hrelanović, Grolanovich, Hrelanovitch, Hreglianovich, Hrelanovitz, i Hrebljanović, pa se tako u župi Sveti Juraj kraj Senja, gdje su popisani i žitelji mjesta Jablanac, prezime Hreljanović u maticama i *Stališu duša* javlja u obliku Hrelanović.

Često u izgovoru pojedinih riječi s početnim slovom h, dolazi do promjene glasa *h* u *k*, pa je onda po onomastičnim značajkama prezime Kreljanović identično s prezimenom Hreljanović.

Tako su Kreljanovići bili poznati plemići Zadra, Skradina i Nina, a također ih nalazimo i u plemićkim popisima gradova Skradina i Šibenika.¹³

Senjski Hreljanovići

Svi članovi obitelji Hreljanović bili su kao plemići upisani u gradski patricijat Senja, odnosno u *Protokol plemića grada Senja*.

Među posebnim privilegijama bila je dodjela prava gradskog patricijata, a to je bilo jedno od najčasnijih odlikovanja i promaknuća, jer se dodjeljivalo istaknutim i poznatim plemićima, kapetanima i svećenicima. I neki strani plemići koji su djelovali neko vrijeme u Senju, dobili su ovo časno odlikovanje.

Plemstvo je ovoj obitelji više puta davano i potvrđivano, što svjedoči o ugledu i važnosti ove plemićke obitelji. Tako je grad Senj svojim patricijima imenovao Jurja, Ivana, Antuna, Vuka i Matiju, a njihova imena navedena su u *Protokolu senjskih plemića*.

U početku 17. stoljeća u Senju se spominju Miho, Nikola, Vuk i Vicko Hreljanović kao poznati uskoci. Od svih Hreljanovića najhrabriji je bio Vicko Hreljanović, čija se obitelj nakon potpisivanja Madridskog mira 1617. morala

¹² I. LUKEŽIĆ, 1994, 196.

¹³ C. G. F. HEYER VON ROSENFELD, 1873, 13, 52, 115 i Taf. 9.

iseliti iz Senja u Novi Vinodolski.¹⁴ I narodna pjesma zabilježila je i opjevala nekoliko Hreljanovića, kao npr. Pavla Vicka, Juru, Mihu i Nikolu Hreljanovića, koji su četovali pod vodstvom Ivana Vlatkovića. U povijesnim se dokumentima često spominje Vicko Hreljanović kao posljednji senjski uskok.

Dosta dokumenata o ovoj obitelji i njezinu djelovanju u Senju tijekom povijesti nalazilo se u originalu i ovjerovljenim prijepisima u Gradskoj knjižnici Braće hrvatskog zmaja u Zagrebu. Danas su ti dokumenti pohranjeni u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu.

Mile Magdić, poznati senjski profesor povijesti, u časopisu *Starine*, XII, 1880, str. 224-229, objavio je popis senjskih plemićkih obitelji iz 18. stoljeća, među kojima je naveo i plemićku obitelj Hreljanović.¹⁵ Popis je na talijanskom jeziku, ali je važan izvor za povijest starih senjskih plemićkih obitelji jer o njima nemamo dovoljno podataka. Čuvao se u Arhivu grada Senja (pod brojem LXVI), koji je izgorio tijekom bombardiranja grada u Drugom svjetskom ratu, pa je značenje popisa objavljenog u časopisu još veće.

U popisu se nalazi i obitelj Hreljanović, za koju se navode podatci o grbovnicama i dodjeli plemstva i grba 1611., kao i potvrda plemstva i grba Ivanu Viktoru (Viktorinu) Hreljanoviću od kralja Leopolda II. 1695. Za obitelj se navodi podatak da ne živi u Senju, nego u Zagrebu, a grb obitelji je srebrn vuk u modrom polju.

Autor posebno apostrofira u članku obitelji Hreljanović, Daničić, Ritter Vitezović, Kuhačević i Čolić, Vukasović, Domazetović, za koje kaže da su "znamenite porodice, od kojih su potekli junački mačevnici i dični roda našega umnici".

U istoj knjizi pod naslovom *Privilegia, immunitates, ac statuta, a divis Hungariae regibus Segniensi civitati concessa* autor navodi društveno i političko stanje u Senju svoga vremena.

Ovu knjigu napisao je 1764. Ivan pl. Daničić, a nalazila se u Arhivu grada Senja (pod brojem XXX), koji je uništen u požaru, tako da su uništeni i ovi spisi i knjige.

Rodoslovlje je značajno i za obitelj Hreljanović jer se navodi da su Daničići bili ženidbenim vezama povezani s obitelji Hreljanović. Kći Jurja III. Daničića bila je udana za jednog Hreljanovića. Kći Matije II. Daničića, Magdalena, također je bila udana za Hreljanovića. Juraj VI. Daničić bio je oženjen Marijom Hreljanović, ali nisu imali djece. Katarina Hreljanović bila je udana za jednog od uskočkih vojvoda Daničića.

¹⁴ A. MIJATOVIĆ, 1983, 167.

¹⁵ M. MAGDIĆ, 1880, 224-229.

U rukopisu senjskog kanonika Franje Antuna Ručića¹⁶ navedene su senjske plemićke obitelji koje Ručić dijeli na ilirske (hrvatske obitelji), germanske, talijanske, furlanske i kranjske. Hreljanoviće u ovome rukopisu Ručić ubraja u poznatu uskočku plemićku obitelj koja je imala pravo na nošenje grba, i po Ručićevim riječima bila je "znamenita i štovana u Senju".

U Biskupijskom arhivu, u raznim izvješćima i popisima svećenika po župama, nalazimo nekoliko Hreljanovića, pa tako imamo podatak da je Antun Hreljanović bio 1779. župnik u Brinju, a nekoliko članova obitelji Hreljanović spominje se u popisima senjskih studenata koji su studirali teologiju ili filozofiju u Grazu i Rimu.

Obitelj je rodbinskim i ženidbenim vezama bila povezana s istaknutim plemićkim obiteljima Saracca, Bona, Vojnović, Krajač, Frankol, Daničić, Aichelburg i Portner, a danas u Hrvatskoj i u svijetu od izravnih potomaka Hreljanovića iz Senja žive potomci trojice braće: Vuka mladeg, Gvida i Franje.

Drugi današnji potomci Hreljanovića izravni su potomci Hreljanovića sa Sušaka i iz Zagreba.

Hans Georg Aichelburg bio je oženjen Klarom Daničić, imao je tri sina, a najmlađi sin, poznati časnik, bio je oženjen Katarinom Hreljanović.

Zanimljivo je da su najpopularnija imena u Hreljanovića u Senju u uskočko doba, a i kasnije, bila: Ivan, Vinko-Vice, Toma, Pavao, Jure, Nikola, Toma, Viktor, Daniel i Vuk. Ta imena nalazimo gotovo u svakoj generaciji ove obitelji, a rijetko je bilo kod muškaraca uvedeno neko novo ime. Sve je to tako bilo do 19. stoljeća, a poneko od ovih imena u uporabi je i danas.

Oni su krajem 19. i početkom 20. stoljeća zauzimali istaknuta mjesta u vojničkom, gospodarskom, kulturnom i političkom životu grada Senja i cijele Hrvatske. Odlazili su iz Senja u svijet, ali su se često i vraćali u svoj rodni grad, u koji su njihovi predci još u 16. stoljeću doselili kao uskoci.

Hreljanovići, među kojima je bilo najpopularnije časničko zanimanje, službuju u austrijskoj vojsci diljem Habsburške Monarhije, a zajedno s njima žive i njihove obitelji. Najčešće su službovali u Austriji, Italiji i Madžarskoj.

Tako je u čuvenoj bitci na rijeci Berezino pri povlačenju francuske vojske godine 1812. poginuo i kapetan Otočke regimente Ivan pl. Hreljanović, koji je zbog hrabroga vojničkog držanja više puta bio pohvaljen.

Vuk Hreljanović (1815. – 1877.), potpukovnik u austrijskoj vojsci, oženjen francuskom i talijanskom plemkinjom-kontesom Johannom Pulle,

¹⁶ F. A. RUČIĆ, *Segniensium nobilium familiarum connotatio*, Rukopis senjskog kanonika Ručića iz 1823. Danas se nalazi u Arhivu HAZU, Zagreb, Signatura III d. 60.

imao je četiri sina: Ivana, Franju, Guida, Vuka i tri kćeri: Anu, Helenu i Lizu. Živio je u Veroni kao umirovljenik austrijske vojske.

Vuk Hreljanović mlađi, sin potpukovnika Vuka Hreljanovića, bio je časnik s uspješnom vojničkom karijerom, pa je službovao u raznim gradovima Austro-Ugarske Monarhije, a završivši uspješnu vojničku karijeru, vraća se u Zagreb. Nekoliko godina živio je zbog zdravstvenih razloga (sve do 1941.) na Sušaku, a kada je započeo Drugi svjetski rat, vraća se u Zagreb, gdje umire 1944. u 80. godini. U svom plemićkom pridjevku nosio je naslov "Hreljingradski", a od 1924. bio je član Družbe "Braća hrvatskog zmaja", u kojoj je aktivno radio sve do smrti.

Gvido Hreljanović, pukovnik, imao je sinove: Gvida-mlađeg, Nikolu i Ivana i kćer Jelku, koja je prije Drugoga svjetskog rata s obitelji živjela u Njemačkoj. Gvido je rođen u Veroni 1860., a umro je u Crikvenici 1935. Bio je također i vojni pravnik, a 1918., nakon vojničkog umirovljenja, izabran je za intendanta Hrvatskoga narodnog kazališta, na kojem je mjestu ostao do 1920. Nakon umirovljenja 1912. bio je izabran i za narodnog zastupnika grada Senja u Hrvatskom saboru kao kandidat Hrvatsko-srpske koalicije.

Ivo Hreljanović, sin Vuka Hreljanovića, rođen je u Veroni 1864., a umro u Zagrebu 1908. Završio je Konzervatorij u Beču. Bio je intendant Hrvatskoga narodnog kazališta od 1898. do 1902., kada se vratio u Senj, gdje je vodio tiskaru i knjižaru. Nije bio oženjen i nije imao potomaka.

Karlo (Franjo) Hreljanović, sin Gvida I., rođen u Karlovcu, kapetan austrijske vojske i zapovjednik grada Beča, imao je sinove Luju, i Dragu, koji je između dva svjetska rata s obitelji živio u Mostaru, te kćeri, Jelenu, koja je između dva svjetska rata živjela u Londonu, i Karmen (udana Tuma), koja je s obitelji živjela u Pragu. Franjo je rano umirovljen kao časnik i neko vrijeme živio je u SAD.

Nelly (Helena), kći Vuka Hreljanovića, bila je udana za Ladislava Krajača, trgovca iz Senja, koji je također pripadao poznatoj senjskoj plemićkoj obitelji.

Eliza II. i Ana nisu se udavale. Bile su učiteljice francuskog jezika i glazbe i stalno su do svoje smrti živjele u Senju.

Danas u Dubrovniku u 91. godini života živi Jela Hreljanović Lowne, kćerka Franje Hreljanovića.

Navedeni članovi obitelji Hreljanović izravni su potomci onih Hreljanovića koji su stalno živjeli u Senju od svoga dolaska u 16. stoljeću i koji su ostavili dubok trag u povijesti i kulturi ovoga uskočkoga grada.

Posljednji muški član senjskih Hreljanovića je Markus pl. Hreljanović, sin Gvida III. Hreljanovića, potomka starog potpukovnika Vuka Hreljanovića,

koji danas s majkom Mirjanom Pogačić živi u Badenu u Švicarskoj.

Kratko rodoslovlje pl. Vuka Hreljanovića

Vuk Hreljanović, rođen 1815. u Senju, umro i pokopan u Zagrebu 1877., austrijski potpukovnik u Veroni, supruga Johanna (Ivana) Pulle, francuska i talijanska plemkinja, rođena 2. travnja 1828. u Veroni, a umrla 2. veljače 1901. Kontesa Johanna (Ivana) Pulle rodila je u braku s Vukom pl. Hreljanovićem ukupno trinaestero djece.

Djeca

1. Anna, rođena 1. travnja 1851. u Mariboru, umrla 1. veljače 1943. u Senju.
2. Mateo, rođen 29. lipnja 1852., umro 1. travnja 1871.
3. Franc I. i Elisa I. (blizanci), rođeni 24. travnja 1854. Elisa I. umrla u Rijeci od kolere 1855., a Franc je umro u Zagrebu 21. travnja 1928.
4. Elisa II.-Lisa, rođena 31. prosinca 1855., a umrla u Senju 1. listopada 1942.
5. Nelly-Nella, udana Krajač, rođena 17. listopada 1857., a umrla u Sušaku 1. listopada 1940.
6. Vuk, rođen 6. studenoga 1859., a umro 1944. i pokopan u Zagrebu, umirovljeni časnik austrijske vojske.
7. Guido I., rođen 21. travnja 1861., umro u Crikvenici 27. rujna 1935. Umirovljeni časnik austrijske vojske i intendant HNK-a u Zagrebu.
8. Ivo, rođen 2. prosinca 1862., a umro u Crikvenici 23. travnja 1908. Tiskar i intendant HNK-a u Zagrebu.
9. Karlo, rođen 21. prosinca 1864., a umro u Crikvenici 7. veljače 1912.
10. Natalie, rođena 26. prosinca 1864., a umrla u Crikvenici 15. svibnja 1870.
11. Marija i Eugenija, (blizankinje), rođene 28. svibnja 1868., a umrle u svibnju 1870.

Sl. 4. Grbovnica nadvojvode Ferdinanda II. iz godine 1611. kojom se dodjeljuje plemstvo i grb braći Vuku, Matiji, Nikoli i Vicku Hreljanoviću (Hrvatski državni arhiv Zagreb)

Grbovi i grbovnice senjskih Hreljanovića

Grb s grbovnice Hreljanovića iz godine 1611.

Plemićki list i grbovnicu podijelio je kralj Ferdinand I. u Grazu 1558., a novu povelju nadvojvoda Ferdinand II. u Grazu 21. lipnja 1611. podijelio je Vuku, gradskom knezu, Matiji, svećeniku senjskog Kaptola, Nikoli, potkapetanu-vojvodi i njegovu bratu Vicku, poznatom uskočkom vojvodi. Dobili su i austrijsko nasljedno viteštvo i primljeni su u austrijski viteški stalež zbog hrabrosti u borbi protiv Turaka. Plemstvo i grb dobili su zbog revnosti u obnašanju vojničke službe i odanosti služenja austrijskom vladaru.

Sl. 5. Grb s grbovnice

Opis grba iz godine 1611.¹⁷

ŠTIT: Razdijeljen na crno i zlatno polje, unutra, srebrn vuk drži u desnoj šapi srebrnu sablju.

NAKIT: Uspravljen vuk kao u štitu na okrunjenoj turnirskoj kacigi s vizirom.

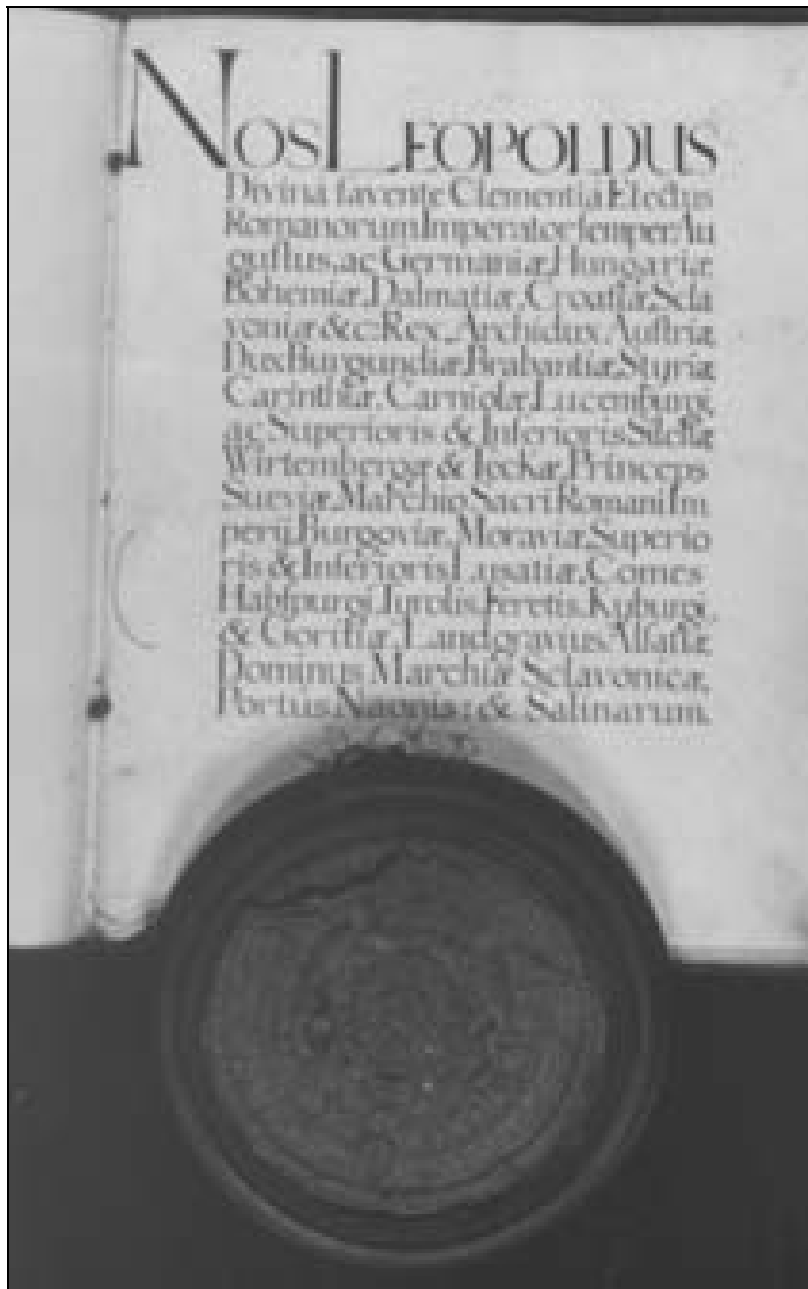
PLAŠT: Crno-zlatan i crveno-srebrn.

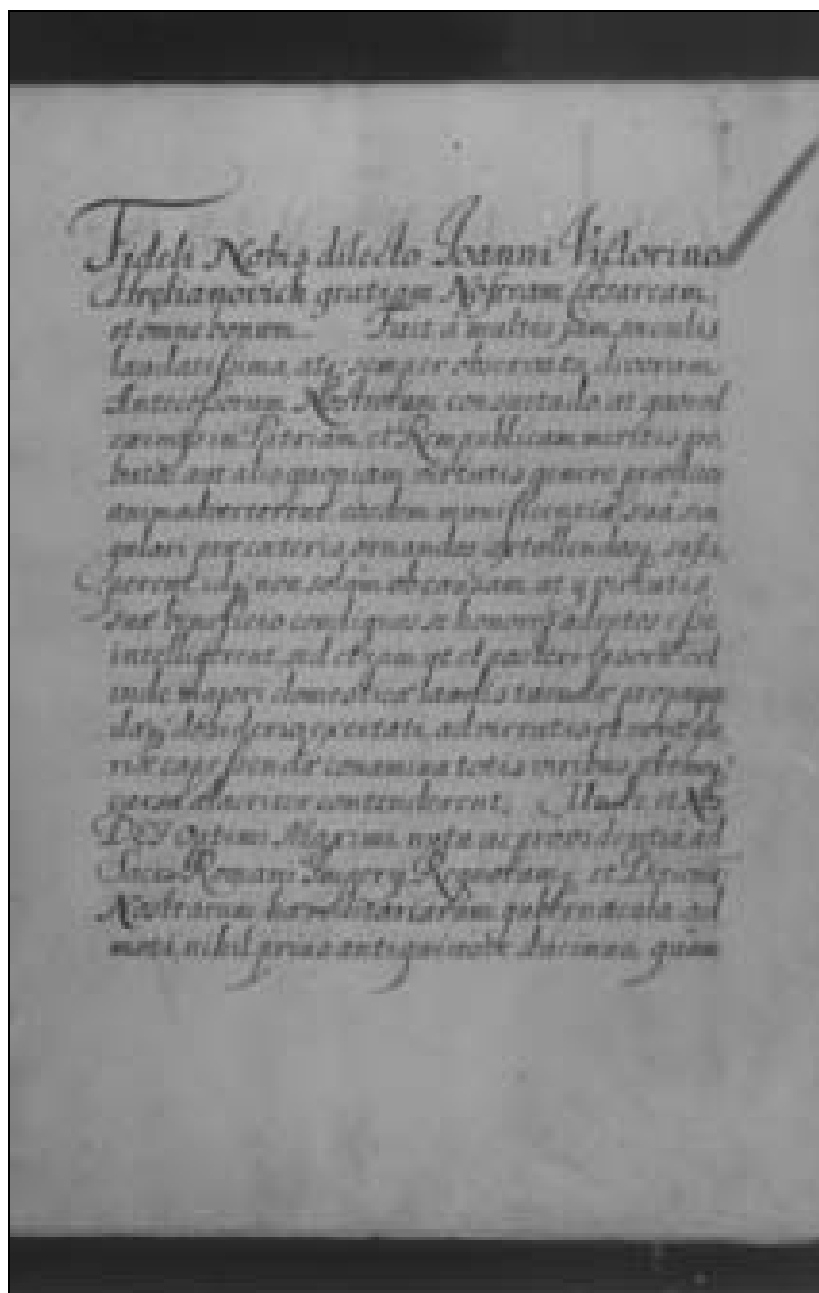
Grb Viktorina (Viktora) Hreljanovića s grbovnice iz godine 1695.

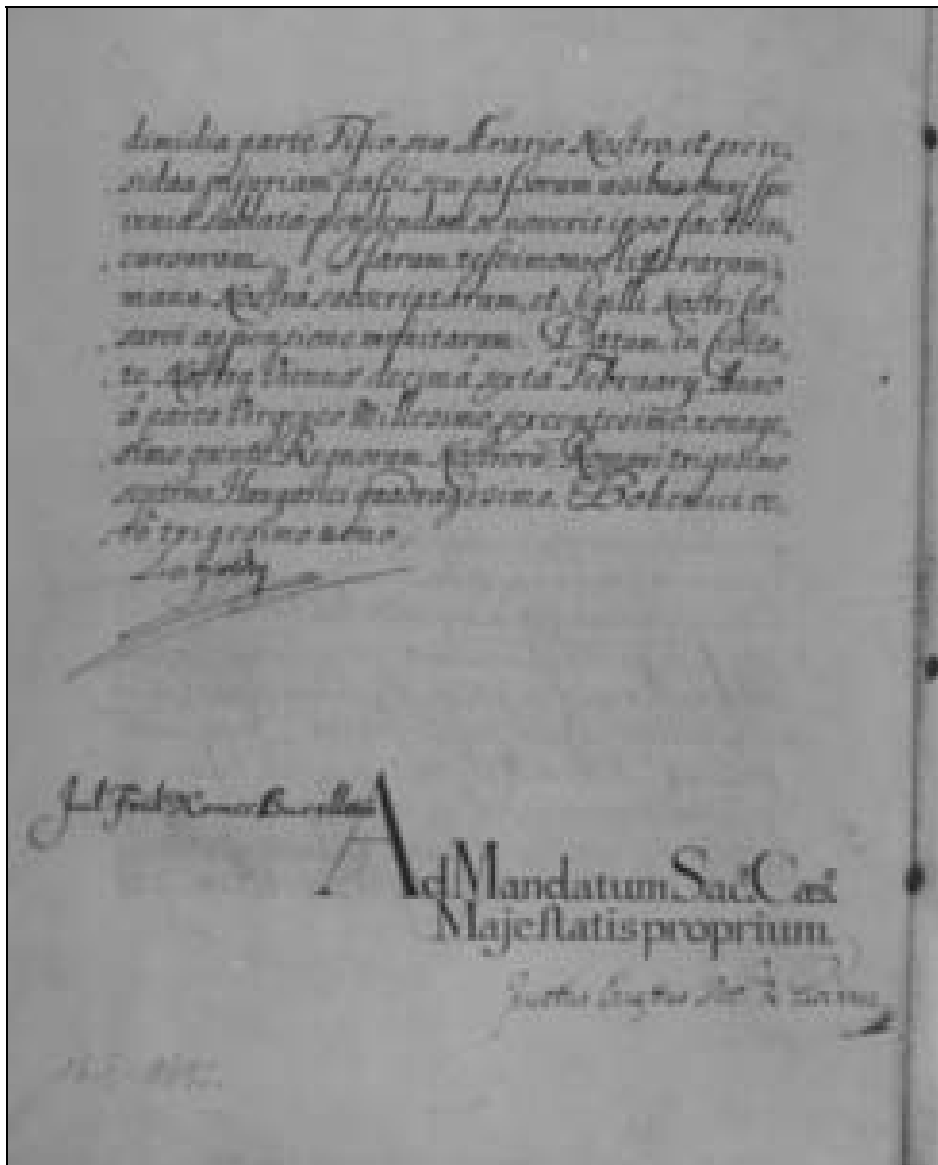
Carsko plemstvo ili plemstvo, odnosno viteštvo Svetoga Njemačkog Carstva uz prepravak grba dodijelio je car Leopold I. u Beču, 15. veljače 1695., Ivanu Viktoru (Viktorinu) Hreljanoviću za osobite zasluge u obavljanju vojničke službe i revnost i privrženost caru. Viktorin (Viktor) Hreljanović bio je u službi savojskog vojvode u Pijemontu, godine 1713. dobio je i povelju savojskoga plemstva i imenovanje, i dodijeljen mu je Red sv. Mauricija i Lazara.¹⁸

¹⁷ I. BOJNIČIĆ, 1899, 70, T. 50.

¹⁸ G. OŠTRIĆ, 2002, 87.

Sl. 6. Grbovnica cara Leopolda I. iz godine 1695. kojom se dodjeljuje plemstvo i grb Viktoru (Viktorinu) Hreljanoviću (Hrvatski državni arhiv u Zagrebu)

Sl. 7. Grb s grbovnice iz 1695. godine (Hrvatski državni arhiv) Zagreb.

Opis grba iz godine 1695.¹⁹

ŠTIT: Razdijeljen na plavo i crveno polje, unutar štita zlatan vuk drži u prednjoj šapi srebrnu sablju.

NAKIT: Između raširenih srebrnih orlovskih krila uspravljen vuk, isti kao u štitu grba.

PLAŠT: Plavo-zlatan i crveno zlatan.

¹⁹ I. BOJNIČIĆ, 1899, 70, T. 50.

Grbovnica kojom car Leopold I. 16. veljače 1695. dodjeljuje novi grb i viteštvo Svetoga Njemačkog Carstva Ivanu Viktorinu Hreljanoviću (prijevod)²⁰

MI LEOPOLD I., potpomognut božanskom milostivošću, izabrani car Rimljana uvijek uzvišeni kralj Njemačke, Ugarske, Češke, Dalmacije, Hrvatske, Slavonije itd., nadvojvoda Austrije, vojvoda Burgundije, Brabanta, Štajerske, Koruške, Kranjske, Luksemburga, Gornje i Donje Šleske, Wietemberga i Theka, knez Švapske, markgraf Svetoga Rimskog Carstva, Burgavije, Moravske, Gornje i Donje Lužice, grof Habsburga, Tirola, Furtha, Kiburha i Gorice, zemaljski grof Alzasa, gospodar Slavonske marke, Pordenona i Solana, vjernom i nama dragom Ivanu Viktoru Hreljanoviću našu carsku milost i dobro.

Već mnoga stoljeća bio je najpohvalniji i uvijek obdržavan običaj naših božanskih prethodnika da zapažaju one koji su ili pouzdani zbog svojih osobitih zasluga za domovinu i državu, ili koji su nekom drugom vrstom vrline nadareni da ih uzmu pod okrilje i urese ih i uzdignu pred drugima svojom pojedinačnom darežljivošću, i ne samo zbog ovoga razloga da oni smatraju da su dobročinstvom svoje vrline stekli dostojne časti, nego da su i njihovi potomci ohrabreni, naime, ili većom željom za čuvanjem i nastavljanjem domovinske slave žure brzo svim silama i punim trkom da steknu vrlinu i istinsku slavu.

Stoga i mi privolom i providnošću Najboljeg i Najvećeg Boga postavljeni na kormilu Svetog Rimskog Carstva i naših nasljednjih zemalja ništa važnije ne provodimo prije nego da slavne uredbe i tragove naših prethodnika, kako na drugima, tako i na ovoj strani, snažno slijedimo u dobrima one muževe, osobito one koji osim uresa časnoga roda poštenja vlastita života i običaja i postojana vrijednost iskrene vjere i poštovanja prema nama, Svetome Rimskom Carstvu i našoj slavnoj austrijskoj Kući čini milima i dragima, zakriliivši našom naklonošću neprestano milostivo pomažemo u bilo kojoj prilici njihovom dostojanstvu, podupiranju i povećavanju odlikovanja.

Stoga, pošto smo dobrotivo, Ivane Viktore Hreljanoviću, istražili, slaže se da si ti rođen od onih roditelja i starih koji su iz Kraljevine Dalmacije i grada Senja, s granica Jadranskoga mora potekli, i koji su tijekom svoga života u različitim obavljajima, kako ratnih tako i drugih dužnosti, prema zahtjevu posla dostigli one povlastice i pohvale da su preko svojih odasvud slavni djela bili primljeni i ubrojani u zbor plemića već dugo vremena, prije mnogo godina pod slavnom, nekoć vlašću prepoštovanoga našega praoca Ferdinanda Drugog, uzvišenog Blažene uspomene cara Rimljana, poslije žestokog bješnjenja ratova i oružja, da su se, kako protiv Mlečana tako i protiv zajedničkog

²⁰ Plemstvo je dodijeljeno Ivanu Viktoru (Viktorinu) Hreljanoviću 1695. uz prepravak grba. U grbovnoj povelji koju je izdao car Leopold, navodi se da su Hreljanovići stari plemići grada Senja i da još od 1558., (kasnije je plemstvo potvrđeno 1611.), nose plemićki naslov. Danas se grbovna povelja o dodjeli plemstva i grba nalazi u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu, gdje je i diploma cara Napoleona iz 1810., tj. potvrda o pripadnosti senjskom gradskom patricijatu, i to je jedini primjerak te vrste u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu. G. OŠTRIC, 2002, 87-88. Grbovnicu s latinskog jezika na hrvatski jezik preveli Mirjana Matijević Sokol i Predrag Labus.

neprijatelja kršćanskog imena, tako neumorno borili, da su najposlije trojica od njih ovjekovječena zbog dokazivanja svoje nepovredivosti najvjernije odanosti u bijesnom sukobu, kao i da je tvoj pradjed Vicko Hreljanović, nama i našoj slavnoj austrijskoj Kući toliko iskazivao vatrenost u ratnim služanjima da je još 1621. godine najprije za kapetana našega, a zatim i slijedeće 1622. godine za namjesnika našega grada Senja dostojno bio primljen, da su ništa manje tvoj otac Ivan Pavao Hreljanović, obavljajući 24 godine, a tvoj stric neprestano 36 godina, dužnost kaštelana, jedan za drugima u našem spomenutom gradu Senju, prilično istaknuli vidnu odanost i da su zatim sebi priskrbili znatnu slavu za svoje ime, da si ti sam isto imao, pomnjivo na brizi od rane dobi da možeš domovinski ures primljen od starih ne samo čuvati u dobrom stanju i zaštićen, nego također zbog vlastitih zasluga i vrlina prenijeti na potomstvo; a jer, doista, onako kakvom i tvoji praoci, brzinom žuriš u rat da se ne udaljiš od njihovih stopa i zato u ovim našim ratovima protiv Galije (Francuske) pod vojskom Savojsaca postojano očituješ svoju žestinu i marljivost za ratovanje, dotle da se oslanjamo da ćeš ti i sada i u buduće stalno potpunim žarom vjernosti i odanosti prema nama i Svetome Rimskome Carstvu i uzvišenoj našoj austrijskoj Kući ustrajati.

I zbog ovih razloga odredili smo da si ti dostojan da te primimo da budeš urešen i okičen posebnim darovima i nagradama naše carske darežljivosti koje slijede žestokim poticajem tebi i tvom potomstvu ne manje vječnom čašću i uresom, nego drugima za iste vrline i slavna djela.

Stoga, po vlastitom nadahnuću i zbog sigurnoga našeg saznanja kao odlučna duha, punoćom naše carsko-kraljevske i nadvojvodске vlasti, priznali smo dobrostivo, odobrili i osnažili tvoje staro plemstvo primljeno od starih i tebe smo, Ivane Viktore Hreljanoviću, zajedno sa svom tvojom djecom i zakonitim potomcima jednoga i drugoga spola rođenima i koji će se roditi u nedogled iznova, kao što je potrebno, u broj, zbor i udругu, položaj, stupanj, red i čast plemića naših i Svetoga Rimskoga Carstva i drugih kraljevstava i naših nasljednih vlasništva uzeli i pridružili, a također želimo da se od svih i pojedinih bilo kojega položaja, časti i ugleda da jesu, za takve obznanjujete, nazivate, držite, smatrate i častite; odlučujući i određujući snažno ovim našim ediktom da ti, Ivane Viktore Hreljanoviću, i sva tvoja djeca i zakoniti potomci jednoga i drugoga spola rođeni i koji će se roditi na bilo kojemu mjestu i u bilo kojoj zemlji, kako na sudovima tako izvan, koji se tiču bilo kojih duhovnih i vremenskih, crkvenih i svetovnih stvari, kao i svim i pojedinim djelima i vježbama možete i trebate sasvim ovim častima, dužnostima, pravima, slobodama, milostima, povlasticama i dobročinstvima služiti, koristiti, uživati radovati kojima i drugi naši plemići Svetoga Rimskoga Carstva i kraljevstva i naših nasljednih pokrajina vojni i sposobni primatelji feuda i proizišli od četiri djedovska, očinska i majčinska plemića služe se, koriste i uživaju i raduju po istom običaju ili istim pravom.

Nadalje, po prije spomenutoj našoj carskoj, kraljevskoj i nadvojvodskoj vlasti, milostivo smo odobrili, osnažili i obogatili vaše staro plemićko grbovno znakovlje, kojima si se dosada služio, i tebi Ivane Viktore Hreljanoviću, i svoj tvojoj djeci i potomcima rođenim iz zakonitog braka i koji će se roditi i jednoga i drugoga spola u nedogled na način kako slijedi, poslije ovoga da ga imate, nosite i očitujete, dopustili smo i darovali ovaj štit, naime uzdignut i jajoliko zaobljen i podijeljen na dva jednaka dijela, gdje se vidi

vuk žut ili zlatan u donjem crvenom dijelu štita, stojeći na raskrećenim stražnjim nogama, a prednjim pak, ispruženim preko cijeloga gornjeg plavog dijela štita, nadesno uzdignut, razjapljenog ždrijela, repa uzdignutog uvis, a desnom pandžom drži mač izvađen iz korica i spreman za borbu; na štitu leži zlatna kraljevska kruna, a na njoj kaciga rešetkasta i otvorena turnirska s nakitom okolo crvenim i plavim kao i žutim ili zlatnim okolo optoča, s čijeg vrha oklopljen vojnik nosi u ruci desnici mač izvađen iz korica, a u lijevoj ruci drži crvenu zastavu između dva orlovska krila crne boje; a kako se sve ovo može vidjeti jasnije na sredini ove diplome koja je ukrašena velikim umjećem slikara u svim bojama.

Želeći i jasno odlučujući da ti, gore spomenuti Ivane Viktore Hreljanoviću i sva tvoja djeca i zakoniti potomci i jednoga i drugoga spola u nedogled rođeni i koji će se roditi vječnim nasljeđivanjem prije spomenuto grbovno znakovlje u svim pojedinim časnim i dolikujućim djelima, vježbama i pohodima, kako za ozbiljno tako i za šalu, u kopljaničkim bitkama i sukobima kopljanika, pješačkim ili konjaničkim, u ratovima, dvobojima, pojedinačnim borbama i bilo kojim bitkama izbliza i iz daleka, na štitovima, zastavama, zgradama, zidovima, prozorima, stropovima, sagovima i namještaju u bilo kojim, kako duhovnim tako i vremenskim mješovitim stvarima, najposlije na svim mjestima, po potrebi stvari i prosudbi vaše volje, po običaju drugih plemića oružanih, ratnih i turnirskih, slobodno i bez ikakva nedostatka i suprotstavljanja možete i trebati imati, nositi i nositi i očitovati i njime se služiti na bilo koji način i da budete pripravnici i sposobni da steknete, započnete i primite sve milosti, slobode, izuzeća, posjede, gradove, feude, povlastice, oslobođenja od zadaća i bilo kojih opterećenja stvarnih, osobnih ili mješovitih, da koristite najposlije pojedina prava, kojima se ostali naši plemići i Svetoga Rimskoga Carstva i područja naših nasljednih na ovaj način urešeni odličijima i sposobni da prime posjede i dionice, služe, koriste, uživaju i raduju se, kako po običaju ili po pravu.

Napokon, također, tebi Ivane Viktore Hreljanoviću, ovu milost i dar smo dopustili i darovali snagom ove isprave i dopuštamo i darujemo da ti zajedno s djecom i svojim potomcima zakonitim jednoga i drugoga spola rođenima i onima koji će se roditi, a poslije ovoga možeš se i trebaš nazivati DE HRELIANOVICH i ovim imenovanjem trebaš se nazivati, zvati i pozdravljati prema nama i prema svim drugima pismeno ili usmeno izvan ili unutar, svuda bilo kojih zemalja i naroda.

Stoga svim i pojedinim izbornicima, crkvenim i svjetovnim prvacima, nadbiskupima, vojvodama, markgrofovima, grofovima, barunima, vitezovima, plemićima, štičenicima, kapetanima, namjesnicima, načelnicima, advokatima, pročelnicima, službenicima, kvestorima, gradskim službenicima, sucima, konzulima, heroldima, vojskovođama, glasnicima, građanima, komunama i najposlije drugim našim podanicima i Svetog Rimskog Carstva i bilo kojih drugih kraljevstava i pokrajina naših nasljednih zemalja i dragim pouzdanicima bilo kojeg položaja, stupnja, reda, staleža, čast u ugledu jesu, ozbiljno naređujemo da dopuste da ti gore spomenuti Viktore de Hreljanoviću i sva tvoja djeca i potomci, kako muški tako i ženski, rođeni u zakonitom braku i koji će se u nedogled rađati prije spomenutim grbovnim znakovljem plemstva i svim povlasticama, milostima, slobodama i oslobođenjima od daća, izuzećima, dopuštenjima, častima, odličijima i pravima, a prikladnim vama i bilo kojemu od vas snagom ove naše diplome na način kako se gore nalazi mirmo, neutralno i upravo bez ikakva nedostatka ili neprilike se

služite, koristite, uživajte i radujete i da se pomnjivo pazi da drugi ovo isto čine. Ako pak tko pokuša ovaj naš edikt preskočiti ili nekim lakoumnim pokušajem povrijediti, on neka zna da će zbog samoga čina namjeriti se na težu našu srdžbu, kaznu od četrdeset maraka, koju treba isplatiti na pola fisku ili našoj riznici, a ostatak za uporabu kojemu je, ili kojima je nanesena nepravda, bez ikakve nade za oprostjenje.

Svjedočanstvom ove naše isprave potpisane našom rukom i osnažene visećim našim carskim pečatom.

Izdano u našem gradu Beču 16. veljače godine od djevičanskog poroda tisuću šesto devedest pete, našega kraljevstva rimskog trideset i sedme, ugarskog četrdesete, češkog pak trideset i devete godine

LEOPÓLD I., vlastoručno

Hreljanovići izvan Senja

Hreljanovići u Dalmaciji

Grb obitelji Kreljanović Albinoni

U Šibeniku je u 17. stoljeću živjela obitelj Kreljanović Albinoni, koja je bila po povijesnim izvorima podrijetlom iz Senja, a doselila je početkom 17. stoljeća u Šibenik i već pri doseljenju imala je plemstvo i grb, koji se u nekim detaljima razlikuje od ostalih varijanti grbova obitelji Hreljanović. Grbovnica s grbom plemićke obitelji Kreljanović Albinoni danas se nalazi u Povijesnom arhivu u Zadru.

Opis grba obitelji Kreljanović Albinoni:²¹

ŠTIT: razdijeljen na dva polja, modro i zlatno. Polja presijeca propinjući vuk naravne boje, okrenut udesno i stojeći na zelenoj podlozi. Vuk u šapama drži sablju sa zlatnom drškom.

UKRAS: turnirska kaciga s viziorom i krunom iz koje raste vuk naravne boje držeći sablju sa zlatnom drškom.

PLAŠT: modro-zlatan.

U Šibeniku je živio Grgur pl. Hreljanović, koji je imao sina Matu. Oko 1649. njegov unuk Ivan ženi se Katarinom Albioni, plemkinjom iz Zadra, posljednjom iz svoga roda, te tako ujedinjuje dvije obitelji, a njegovi potomci uz svoje nose i prezime Albioni.

²¹ M. GRANIĆ – D. MARTINOVIĆ, 1997.

Grgur Kreljanović (Gregor Kreglianovich) bio je uvršten u plemstvo grada Zadra i njegovo ime nalazi se na popisu zadarskih plemića do 1796. Njegov sin Mate bio je uvršten u plemiće grada Skradina. Ivan Kreljanović Albioni bio je uvršten u plemstvo Skradina.²²

Na jednom popisu plemića grada Trogira za razdoblje od 1776. do 1865. uvrštena je i obitelj Hreljanovića (Kreglianovich Albinoni).

Ivanu Kreljanoviću Albinoniju 8. prosinca 1822. Heraldika komisija dala je priznanje plemićkog naslova.²³ Ivan Kreljanović Albinoni rođen je u Zadru, gdje je dugo i živio, a u tom je gradu i umro. Nekoliko članova obitelji Kreljanović Albinoni živjelo je u gradu Ninu, a Tomas Kreljanović dobio je i ninsko plemstvo i bio popisao u knjigu ninskih plemića.

Ivan Kreljanović Albinoni bio je pisac hrvatske orijentacije,²⁴ a poznato je njegovo djelo na talijanskom jeziku *Memorie per la storia della Dalmazia*, Zadar, 1809, sv. 1 i 2. On je u ovome djelu grupirao sve ono što je pozitivno i napredno, a to je slobodna trgovina, gradska samouprava, pomorstvo, kultura, znanje stranih jezika i savez dalmatinskih gradova s Rimom, Bizantom, a kasnije Mletačkom Republikom. Kao negativno, on je u djelu naveo mletačko sužavanje naše gradske samouprave, svaki oblik rata zbog trgovine, a posebice je bio protiv gusarenja. Za njega, koji je još tada bio europski orijentiran, rat je bio feudalni, despotski i barbarski način rješavanja mnogih sporova.

On je zaslužan kao pisac što je kod nas stvorio kult gradske samouprave i gradskog načina života, a svoj stav i učenje dao je u nasljedstvo Ivanu Kukuljeviću Sakcinskom, potomku poznate uskočke senjske obitelji Kukuljević, koji se navode kao članovi senjske vojne posade još 1551. Ta obitelj bila je ženidbenim vezama spojena s talijanskom obitelji Sacchi, koja je također živjela u Senju. Grob s natpisom i grbom na nadgrobnom spomeniku Basana Sacchija, najstarijeg člana ove obitelji, nalazio se u crkvi sv. Franje u Senju.

Sušački Hreljanovići

Drugi odvjetak ove slavne plemićke loze živi u Zagrebu i Sušaku, kamo su se doselili iz Jablanca, a mnogi su trbuhom za kruhom otišli u europske i prekomorske zemlje, gdje danas živi nekoliko članova ove obitelji. Početkom 20. stoljeća jedna obitelj Hreljanovića iselila se iz Jablanca u Zagreb (Sesvete),

²² *Spisi Heraldika komisije (SHK)*, sv. 5, VIII/7.

²³ *Sign: Spisi Heraldika komisije*, sv. 5, VIII/7.

²⁴ V. MAŠTROVIĆ, 1972, 63-98.

a to je bila obitelj Antuna Hreljanovića kao posljednjeg Hreljanovića u Jablancu. Danas u Sesvetama žive potomci Antuna Hreljanovića, među kojima je poznata profesorica glazbe Višnja Hreljanović.

Potvrdu o prisutnosti Hreljanovića u Jablancu nalazimo na jednom natpisu iz crkve sv. Nikole u Jablancu, u kojoj je kapetan tvrđave Jablanac Danijel Hreljanović 1716. dao sagraditi oltar sv. Antuna Opata. O izgradnji oltara svjedoči sljedeći natpis na hrvatskom jeziku, koji glasi:

Na Slavu i Diku Boga svemogu-
chega i Csast St. Antona Opata
Ovi Altar Plemeniti Gospodin i
Porculap Daniele de Hregtianovich,
csini napraviti Missecza Augusta
1716. A Popravljen Stroskom Pu-
ka Jablanaskoga Missecza
Maja 1828.²⁵

U Sušak se iz Jablanca doselio Pavao I. Hreljanović sa suprugom Katom, koja je rođena 1826., a umrla 1907. i pokopana je u obiteljsku grobnicu Hreljanovića na Trsatu. Od doseljenog Pavla I. Hreljanovića vode potomstvo sušački Hreljanovići. Bavili su se trgovinom i prodajom vina naveliko nastavljajući u novoj sredini svoju obiteljsku tradiciju, pa su svojom brodicom vozili vino iz Dalmacije u Rijeku-Sušak, a Pavao I. Hreljanović imao je i poznatu gostionicu *Zlatnom grozdu* kod mosta na Bulevaru.

Danas žive potomci Pavla III. Pavića Hreljanovića, koji se oženio Terezom Legat (1886. – 1971.) s kojom je imao petero djece: sinove Teodora Doru, Mansueta Tuču, i Viktora i kćeri Slavu i Nedu.

Danas od sušačkih Hreljanovića živi u Rijeci Egon, umjetnički fotograf, sin Viktora Hreljanovića, poznatoga riječkog umjetničkog fotografa, i Ranko, sin Mansueta Hreljanovića, a u SAD, u New Yorku, živi najstariji član ove obitelji Teodor Doro Hreljanović,²⁶ koji je među prijateljima poznat pod imenom Vlado, filmski je producent i ima sinove Vladu (Paula), također filmskog producenta, koji živi s obitelji u Washingtonu, i Darka, vrsnog arhitekta i dizajnera, koji stalno živi u New Yorku.

²⁵ F. J. P. FRAS, *Topografija Karlovačke Vojne krajine*, 1998, 123 (prijevod). Ovaj natpis, koji ovdje donosim u izvornom obliku, tj. onako kako je napisano, objavio je austrijski školski ravnatelj Karlovačkog generalata Franz de Paula Julius Fras u spomenutom djelu.

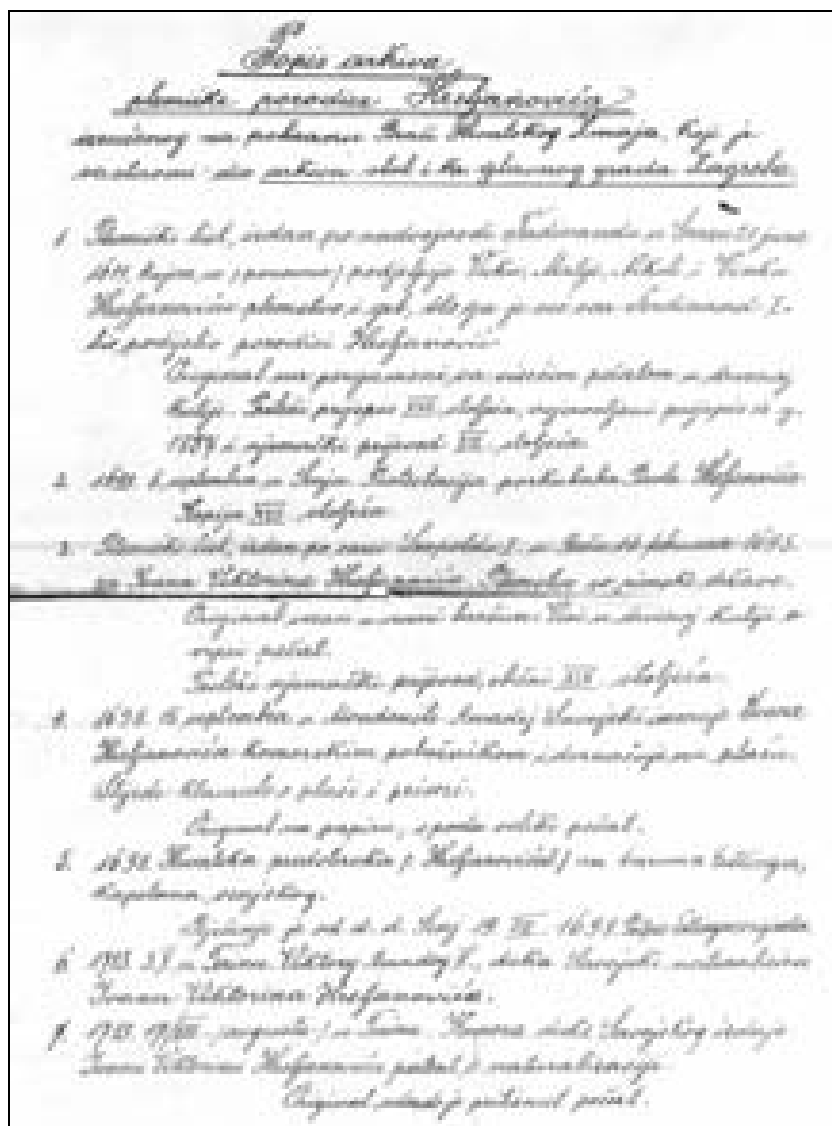
²⁶ Gospodin Teodor Doro Hreljanović kao najstariji član obitelji sušačkih Hreljanovića dao mi je dosta podataka i dokumenata o Hreljanovićima u Sušaku, a posebice o njihovoj zanimanju i najvažnijim članovima ove uskočke obitelji, pa mu ovom prigodom najtoplije zahvaljujem.

Teodor Doro Hreljanović najstariji je i jedini živi sin Pavla III. Pavića Hreljanovića i njegove supruge Terezije r. Legat. Rođen je 10. listopada 1913. na Sušaku. Osnovnu i srednju školu te trgovačku akademiju završio je u rodnom gradu. Sudionik je Narodnooslobodilačkog rata od 1943. Nakon Drugoga svjetskog rata obavljao je značajne poslove na organiziranju gospodarstva, a posebice izvoza robe. Bio je gospodarski predstavnik u Albaniji sa zadaćom da organizira izvoz i uvoz u ovu državu. Godine 1948. bio je šef trgovinske delegacije Privredne komore Jugoslavije u Trstu.

Nakon odlaska iz Trsta radio je u Ministarstvu vanjske trgovine u Beogradu. Od 1952. do 1956. boravio je u Londonu kao direktor Generalexporta, a 1956. odlazi u New York, gdje radi na povećavanju izvoza u SAD.

Nakon povratka iz SAD 1958. postaje generalni direktor poduzeća *Astra* iz Zagreba, a na mjestu direktora ostaje sve do 1961., kada odlazi iz Zagreba i trajno se nastanjuje u SAD-u.

U SAD radio je intenzivno na produkciji i distribuciji filmova za američko i inozemno tržište, a od godine 1984. u produkciji animiranih filmova. U ovom razdoblju osnovao je tvrtku *Fantasy Forest Films Inc. New York* za proizvodnju i distribuciju animiranih filmova.

Popis arhiva plemićke porodice Hreljanović²⁷

²⁷ Ovaj popis nekada se nalazio u arhivu Družbe "Braća hrvatskog zmaja", a danas se nalazi u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu. Najtoplije zahvaljujem gospođi Jelki Bonačić r. Krajač iz Zagreba, koja mi je nesebično ustupila ovaj popis za objavu.

Vrela i izvori

Hrvatski državni arhiv Zagreb, Građa Karlovačke Vojne krajine, Spisi Like i Krbave.
Hrvatski državni arhiv Zagreb, Heraldica Croatica et Slavonica, 36, D-3.
Spisi Heraldike komisije za Dalmaciju (SHK), sv. 5, VIII/7.
Državni arhiv Zadar, arhivi dalmatinskih gradova Korčule, Omiša, Trogira, Šibenika, Raba i Splita.
Kriegsarchiv Beč, Croatica (Aservierte Akten), I. O. H. K. R.
Steiermaerisches Landesarchiv Graz, Pokrajinski državni arhiv u Grazu.
Državni arhiv Rijeka, vladarske isprave, Varia, XI.
Arhiv HAZU Zagreb, Signatura III, d 60.
Stališ duša župe Jablanac.
Obiteljski arhivi.
Fond tiska.

Literatura

Ivan BOJNIČIĆ, *Der Adel von Kroatien und Slavonien*, Nürnberg, 1899.
Mile BOGOVIĆ, *Povijest visokoškolske naobrazbe u biskupijama Senjskoj i modruškoj ili krbavskoj do 1940.*, Senj, 1999.
Viktor DUIŠIN, *Zbornik plemstva*, I, Zagreb, 1938.
Franz de Paula Julius FRAS, *Cjelovita topografija Karlovačke Vojne krajine*, Ličke župe, Gospić, 1988 (prijevod).
Miroslav GRANIĆ – Denis MARTINOVIĆ, *Grbovi i rodoslovlja iz povijesnog arhiva u Zadru* (katalog izložbe: autori izložbe Denis Martinović i Milena Vlahov), Split, 1997.
Ivan KUKULJEVIĆ SAKCINSKI, *Nadpisi sredovječni i novovjeki na crkvah, javnih i privatnih sgradah u Hrvatskoj i Slavoniji*, Zagreb, 1891.
Lukežić IRVIN, *Grobnički biografski leksikon*, Rijeka, 1994.
Blaženka LJUBOVIĆ – Enver LJUBOVIĆ, *Grbovi i natpisi na kamenim spomenicima Senja*, Senj, 1996.
Enver LJUBOVIĆ, *Gradski i plemićki grbovi Senja*, Senj, 1998.
Mile MAGDIĆ, *Popis patricijskih i građanskih porodica senjskih od godine 1758. Starine JAZU*, IX, XII, XVII, Zagreb, 1885.
Mile MAGDIĆ, *Topografija i povijest grada Senja*, Senj, 1877.
Vjekoslav MAŠTROVIĆ, *Zadranin Ivan Kreljanović Albinoni, istaknuti hrvatski intelektualac iz početka 19. st.*, *Radovi Instituta JAZU u Zadru*, 19, 1972, 63-98.
Anđelko MIJATOVIĆ, *Senjski uskoci u narodnoj pjesmi i povijesti*, Zagreb, 1983.
Goroslav OŠTRIĆ, *Monumenta heraldica*, Rijeka, 2002.
Carl Georg Friedrich HEYER VON ROSENFELD, *Der Adel des Königreichs Dalmatien*, IV/3, Nürnberg, 1873, pretisak iz 1995.
Frano Antun RUČIĆ, *Segniensium nobilium familiarum connotatio*, Rukopis kanonika Ručića iz godine 1823.

Paul Joseph SCHAFFARIK, *Geschichte der slawischen Sprachen und Literatur*, Ofen, mit Kön. Ung. Universitäts-Schriften, 1826.

Petar ŠIMUNOVIĆ, *Hrvatska prezimena*, Zagreb, 1995.

Vuk VINAVER, *Senjski uskoci i Venecija do ciparskog rata, I*, *Glasnik*, 1-2, 1960.

THE SENJ NOBLEMEN AND USKOKS HRELJANOVIÆ THROUGH HERALDIC DEVICES

Summary

The author describes the famous Uskoks and noble family the Hreljanoviæ, who had an important place not only in the town of Senj but also in the history of the whole of Croatia. The Hreljanoviæ were famous leaders of the Senj Uskoks and many of them were prized Austrian officers who obtained high military positions and medals. The author reveals the historic data about this noble family as well as the heraldic document which Emperor Leopold I proclaimed Viktor (Viktorin) Hreljanoviæ as a noble and gave him a personal herald. There is also a translation of the heraldic document and descriptions of some of the heralds of this family. The Hreljanoviæ not only lived in Senj and the author details other branches of this family in Rijeka (Sušak), Šibenik and the USA.

SENJER ADELIGE UND USKOKEN HRELJANOVIĆS UND IHRE WAPPEN

Zusammenfassung

In diesem Beitrag beschreibt der Autor die adeligen Uskoken Hreljanovićs, die eine wichtige Rolle im Leben der Stadt Senj, sowie in ganzem Kroatien spielten.

Die Uskoken und Adelige Hreljanovićs waren bekannte Uskoken-Herzoge. Viele von ihnen erreichten als Offiziere des österreichischen Heers hohe Rangstufen und Orden. Neben historischen Daten über diese Familie veröffentlicht der Autor den Wappenbrief des Kaisers Leopold I. über die Verleihung des Adels und Wappens dem Viktor (Viktorin) Hreljanović.

In diesem Artikel bringt der Autor auch die Übersetzung dieses Wappenbriefs her und die Beschreibung einiger Wappen von dieser adeligen Familie.

Aus der Familie Hreljanović stammen zwei Intendanten des kroatischen Nationaltheaters in Zagreb (Ivo und Gvido Hreljanović).

Heute leben in Rijeka (Sušak) die Nachkommen von der Sušaker Familie Hreljanović, die sich Anfangs des 19. Jahrhunderts aus Jablanac angesiedelt haben.